УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат

Мср Драгана Дукић

Радни наслов теме докторске дисертације

„Језичке особине Млетачког зборника као споменика српске редакције старословенског језика“

Предложени ментор

Проф. др Виктор Савић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 1355/1 донетом дана 23. 05. 2023. године Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је, уз сагласност предложених чланова, Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације докторанда мср Драгане Дукић под насловом „Језичке особине Млетачког зборника као споменика српске редакције старословенског језика“.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
   Име и презиме: проф. др Александар Милановић
   Звање: редовни професор
   Ужа научна област: Српски језик
   Датум избора у звање: 17. 04. 2019.
   Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ
   Име и презиме: проф. др Зорица Никитовић
   Звање: редовни професор

Ужа научна област: Специфични језици – српски језик
Датум избора у звање: 25. 11. 2021.
Установа на којој је запослен: Филолошки факултет у Бањој Луци

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ
Име и презиме: проф. др Вања Станишић
Звање: редовни професор
Ужа научна област: Палеославистика
Датум избора у звање: 20. 02. 2019.
Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

II ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ЗА ИЗРАДУ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Драгана Дукић је рођена 13. новембра 1995. године у Шапцу. Завршила је Филолошки смер Шабачке гимназије 2014. године. Дипломирала је 2019. године на групи за Српски језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду с оценом 9,55. Мастер студије српског језика завршила је на истом факултету 2020. године с оценом 9,83. Одбранила је мастер-рад *Славенизми у Вуковим речницима* пред комисијом у саставу: проф. др Виктор Савић (ментор) и проф. др Александар Милановић с највишом оценом. Исте године је уписала докторске студије на Филолошком факултету у Београду и положила све испите с оценом 10. Током студија је била учесник Прве (2019) и Треће (2021) научно-практичне школе србистике *Доминанте српске културе* у Москви. Радила је на популаризацији српског језика као један од организатора трибине *Од слепих гуслара до имејлова*: *српски језик кроз време* у Студентском културном центру. Предавала је Српски језик у Филолошкој гимназији у Београду, Петој београдској гимназији и Основној школи „Краљ Петар II Карађорђевић“ у Београду. Запослена је као истраживач-приправник на Старословенистичком одсеку Института за српски језик САНУ од 2021. године.

2.2. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Драгана Дукић, „Семантичке особине родбинске лексике у српском језику“, Е. И. Якушкина (ур.), *Доминанты сербской культуры*, Москва: Издательство Московского университета, 2020, 13–25.
2. Драгана Дукић, „Славенизми српскословенског порекла у Вуковим речницима“, *Октоих* X/11, Подгорица: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, 2020, 33–44.

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

Име и презиме ментора: проф. др Виктор Савић
Звање: ванредни професор
Датум избора у звање: 22. 09. 2020.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду и Институт за српски језик САНУ
Ужа област научно-истраживачког рада: Српски језик

Радови ментора из уже научне области којој припада тема предложене дисертације (најмање пет радова):

1. Виктор Савић, *Српска књижевна реч у својим првим столећима*, Подгорица: Матица српска, Друштво чланова у Црној Гори – Ниш: Међународни центар за православне студије, 2019.
2. Виктор Савич, „Западносербский вставной лист в Мокропольском тетраевангелии», *Славянский альманах*, 2013, Москва: Индрик, 2014, 439–453.
3. Виктор Савић, „Српскословенски споменици из Босне и Хума. Рукописи и фрагменти (XIII–XV век)“, *Анали Огранка САНУ у Новом Саду*, 14, 2018, Нови Сад, 2019, 48–63.
4. Виктор Савич, „Один лист Вуканова евангелия (1196–1202): предтеча «боснийских» (западносербских) рукописей XIII–XV века“, *Славянское и балканское языкознание. Палеославистика – 3*, вып. 20, Москва: Институт славяноведения РАН, 2020, 199–227.
5. Виктор Савић, „Грецизми Дивошева јеванђеља“, *Српско писано насљеђе и историја средњовјековне Босне, Хума и Травуније*, Бања Лука – Источно Сарајево: Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци – Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци – Филозофски факултет Универзитета Источно Сарајево, 2021, 225–287.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

4.1. ФОРМУЛАЦИЈА НАСЛОВА ТЕМЕ

Комисија закључује да је радни наслов тезе: „Језичке особине Млетачког зборника као споменика српске редакције старословенског језика“ прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

4.2. ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет истраживања Драгане Дукић биће језичка анализа Млетачког зборника, споменика српског књижевног језика с краја XIV или почетка XV века, као и његов палеографски, ортографски и кодиколошки опис. Споменик се чува у библиотеци „Марћана“ у Венецији, као део збирке MSS Orientali, под сигнатуром Orient. 227, collocazione 168 и припада западносрпској скупини (тзв. „босанских“) рукописа, коју чине кодекси настали на тлу Босне и Хума у периоду XII–XV века, а сачувани су настајали између краја XIII и средине XV века.

Млетачки зборник није сачуван у целости, али упркос томе, то је врло обиман споменик. Састоји се из 289 листова од пергамента и папира, формата 19,5 × 13 cm, по чему одговара осталим кодексима из исте скупине. Досадашње текстолошке компаративне студије утврдиле су велико подударање између Хваловог и Млетачког зборника, захваљујући чему се може претпоставити првобитан садржај недостајућег дела рукописа.

Садржај зборника је следећи: 1. Јевсевијева посланица Кипријану с табелама кореспонденција; 2. Четири јеванђеља (са списком поглавља испред свакога од њих); 3. Апокалипса светог

Јована Богослова; 4. Декалог (Десет Божјих заповести); 5. Апокрифни текстови (Посланица епископа Доротеја о седамдесет Исусових ученика; Посланица епископа кипарског светог Епифана о дванаест апостола; Похожденије светог апостола Павла; Мученије светог апостола Павла); 6. Пролог Делима апостолским; 7. Опис 40 глава Дела апостолских; 8. Историја књиге Дела апостолских; 9. Дела апостолска; 10. Пролог саборним посланицама; 11. Посланице: Јак, 1 Пт, 2 Пт, 1 Јн, 2 Јн, 3 Јн, Јуд; 12. Предговор Павловим посланицама; 13. Списак поглавља и стихова Павлових посланица и њихов опис; 14. Павлове посланице: Рим, 1 Кор, 2 Кор, Гал, Ефес, Фил, Кол, 1 Сол, 2 Сол, Јевр (в. Пелуси 1991: 80). Претпоставља се да је Апостол садржао све посланице, али се не може рећи да ли је, као и Хвалов зборник, садржао псалме и библијске песме (Куна 2008: 165). Текст Млетачког зборника се прекида на почетку Посланице Јеврејима, а недостају му још четири везане Павлове посланице (1 Тим, 2 Тим, Тит, Флм), судећи по садржају Хваловог зборника, с којим се до тога места поклапа.

Језик Млетачког зборника није до сада систематски и у целини проучен и описан у српској науци. Фототипска издања приредиле су Симонета Пелуси, уз основне палеографске и језичке особине текста и кратак осврт на историјске и црквене прилике у средњовековној босанској држави (Пелуси 1991), и Лејла Накаш, уз уводни текст културноисторијског карактера (Накаш 2020). Новија истраживања овога споменика су у великој мери текстолошког карактера, али без нарочитог осврта на граматички план (Јурић-Капел 2002; Рамић-Кунић 2018, 2020). Рукопис се углавном разматра у оквиру филолошких студија о осталим рукописима из западног дела српског средњовековног рукописног корпуса (Куна 1973, 1977, 1981, 2008; Грковић-Мелџор 2012; Савић 2019б, 2019в) или студија посвећених политичким и конфесионалним питањима српске средњовековне босанске државе (Шидак 1975; Драгојловић 1997).

С обзиром на то да предмет досадашњих истраживања није био детаљан опис језика Млетачког зборника, нарочито не у контексту шире српске писмености, кандидат ће настојати да у истраживању подробно обради фонетско-фонолошки и морфолошки план споменика, остварујући уз то и кодиколошке, палеографске и ортографске увиде. Лексички и синтаксички језички нивои биће посматрани из два угла – 1) текстолошки условљеног ограничења споменика и 2) српске редакције као целине, односно целокупне црквенословенске писмености. Посебна пажња биће усмерена на однос наслеђених и нових ортографских и језичких елемената, те на заступљеност књишких и вернакуларних језичких средстава, са што је могуће одређенијом географском локализацијом. Оваква диференцијација ће расветлити однос текста према његовом предлошку и широј традицији којој припада, те приближити могућност одређивања места и времена настанка споменика, као и броја његових писара, али ће дати и реалну слику о језичким особинама споменика – за себе и у склопу одговарајуће традиције.

Комисија оцењује да је Драгана Дукић правилно и подробно осмислила предмет истраживања и поставила ваљане истраживачке задатке, који и по обиму и по садржају у потпуности одговарају захтевима докторске дисертације из области историје српског књижевног језика с елементима историјске дијалектологије. Предмет истраживања је у сагласности с интересовањима и потребама савремене науке.

4.3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

Млетачки зборник је један од најрепрезентативинијих споменика западносрпске рукописне гране. Њега би требало да одликују палеографске, ортографске, језичке и текстолошке црте, својствене овој скупини, што треба анализом утврдити и прецизно изложити. Треба испитати вернакуларни нанос у споменику и како се он одражава на његова књижевнојезичка (редакцијска) својства – гради ли се тиме нова редакција или остаје стара редакција с новим елементима. Истовремено, треба проверити претпоставку да је споменик својим настанком везан за југозападни простор средњовековне босанске државе. На свим побројаним нивоима овај споменик, заједно са широм групом, требало би да садржи у себи елементе пренете из рашке српске писмености, којој она својом дубљом генезом припада. То треба испитати и прецизно изложити, како би се боље сагледала хипотеза о тзв. „јужном путу“, која у науци обично директно везује западносрпски корпус с охридским, уз игнорисање шире српске перспективе. Треба, уопште, показати да ли је и како је овај споменик представник српске језичке редакције.

4.4. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА И ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Опис језичких особина Млетачког зборника има за циљ да пружи увид у карактер српске редакције старословенског језика у датом временском и просторном контексту. У литератури се западни део српског књижевнојезичког корпуса описује као конзервативан у погледу ортографије, лексике, синтаксе, а донекле и морфологије (нпр. Јовановић 1987: 86; Грковић-Меџор 2012: 23), што је, заправо, условљено текстолошком, а затим и писарском традицијом. Кандидат ће тежити да прецизније одреди везу између текстологије и граматике у синхроној и дихахроној перспективи, до сада недовољно узиману у обзир у истраживањима редакцијских карактеристика споменикâ. (Текстологија се на овоме и сродноме материјалу углавном разматра сама по себи, изоловано од целине предмета.) Предмет истраживања јесте, такође, и уплив дијалекатских црта, међу којима је нарочито испољен икавизам, који се, осим вернакуларним утицајем, може објашњавати и на други начин (писарским маниром или можда широм конвенцијом која међусобно повезује различите писарске школе). На основу инвентара дијалекатских црта кандидат ће настојати да провери претпоставку о југозападном босанском територијалном одређењу споменика (Куна 2008), те да прецизира временски оквир у који га треба сместити. Истраживање треба да прецизније одговори на питање колико писара је учествовало у настајању рукописног текста и какво је порекло његовог предлошка, имајући у виду логичне и аргументоване закључке који се односе на чврсту повезаност западносрпске писмености с источним центрима у ужем и ширем смислу (уп. Грковић-Меџор 2012: 21–23). Свеобухватна палеографска и језичка анализа омогућиће одређивање места Млетачког зборника међу осталим рукописима из западносрпског дела корпуса, као и његово поређење с репрезентативним споменицима из источног и претежнијег, тзв. рашког дела корпуса.

4.5. ПЛАН РАДА И МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат планира да се у анализи користи, пре свега, фототипским издањем споменика које је приредила Симонета Пелуси (Пелуси 1991). Закључке ће, потом, извести на основу резултата различитих истраживачких поступака:

1) рашчитавање у дигиталном формату, што омогућује претраживост, доследну систематизацију, али и приређивање текста;

2) кодиколошка анализа: опис пергаментних листова, корица, иницијала, минијатура и садржинске организације текста; закључци о броју писара и предложака, односно о ширем контексту настанка књиге;
3) палеографска анализа: особености дуктуса писара, изглед релевантних графема и њихов инвентар, записи на маргинама;
4) ортографска анализа: заступљени ортографски образац, дистрибуција лигатура и других карактеристичних графијских јединица, начин скраћивања и употреба надредних и интерпункцијских знакова;
5) језичка анализа: опис средстава на различитим језичким нивоима – (1) фонолошки: инвентар фонема, њихова гласовна вредност и гласовне алтернације; (2) морфолошки: посведочене парадигме променљивих врста речи, средства којима се изражавају различите граматичке категорије и особености непроменљивих врста речи; (3) лексички: поређење лексичких варијаната с другим споменицима из српскословенског корпуса (текстолошка и инвентарска перспектива); (4) синтаксички: статус синтаксичких средстава у оквиру ширег српскословенског, односно црквенословенског контекста.
Предмет и циљеви истраживања који су изложени у досадашњем тексту подразумевају удружену примену различитих лингвистичких метода, својствених историји језика: метод реконструкције, метод дескрипције, компаративно-историјски метод, историјски метод, филолошки метод, палеографски метод, текстолошки метод, статистички метод.

4.6. ПРЕЛИМИНАРНИ СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

Извори

1. Млет: Simonetta Pelusi, *Novum Testamentum Bosniacum Marcianum*: *Cod. Or 227* (*=168*), Padova: Editoriale Programma [фототипско издање], 1991.
2. Хвал: *Zbornik Hvala krstjanina*: *transkripcija i komentar* (red. H. Kuna), Sarajevo: Svjetlost – Akademija nauka i umjetnosti BiH [фототипско издање], 1986.

Литература

1. Алексеев 1999: Анатолий А. Алексеев, *Текстология славянской Библии*, Санкт-Петербург: РАН – Дмитрий Буланин, 1999.
2. Алексеев 2001: Анатолий А. Алексеев, „Сербская традиция славянского евангелия“, *Словенско средњовековно наслеђе*: *зборник посвећен професору Ђорђу Трифуновићу* (ур. Зорица Витић, Томислав Јовановић, Ирена Шпадијер), Београд: Чигоја штампа, 35–43, 2001.
3. Алексеев 2005: Анатолий А. Алексеев, *Евангелие от Матфея в славянской традиции*, Санкт-Петербург: Российское библейское общество, 2005.
4. Белић 1936: Александар Белић, „Учешће св. Саве и његове школе у стварању нове редакције српских ћирилских споменика“, *Светосавски зборник*, књ. I, Расправе, Београд: СКА, 1936, 209–276.
5. Белић 2006: Александар Белић, *Историја српског језика*, Изабрана дела Алексадра Белића, IV, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2006.
6. Богдановић 1982: Димитрије Богдановић, *Инвентар ћирилских рукописа у Југославији* (*XI–XVII века*), Београд: САНУ, 1982.

7. Богдановић 1997: Димитрије Богдановић, „Развој ћирилског писма у Србији до XV века“, *Студије из српске средњовековне књижевности* (избор и предговор Татјана Суботин-Голубовић), Београд: Српска књижевна задруга, 1997, 128–164 [1985].
8. Брозовић–Ивић 1988: Dalibor Brozović i Pavle Ivić, *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*: *Izvadak iz II izdanja Enciklopedije Jugoslavije*, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1988.
9. Вучковић 2017: Снежана Вучковић, *Повест словља*: *Историјсколексиколошка истраживања*, Београд: Филолошки факултет, 2017.
10. Грицкат 1961–1962: Ирена Грицкат, „Дивошево јеванђеље: филолошка анализа“, *Јужнословенски филолог*, XXV, 1961–1962, 227–295.
11. Грицкат 1975: Ирена Грицкат, *Студије из историје српскохрватског језика*, Београд: Народна библиотека Србије, 1975.
12. Грицкат-Радуловић 1972: Ирена Грицкат-Радуловић, *Актуелни језички и текстолошки проблеми у старим српским ћирилским споменицима*, Београд: Народна библиотека СР Србије, 1972.
13. Грковић-Мејџор 1986: Јасмина Грковић-Мејџор, *Софијска служба светом Сави*: *Палеографска, ортографска и језичка испитивања*, Нови Сад: Филозофски факултет – Институт за јужнословенске језике, 1986.
14. Грковић-Мејџор 1993: Јасмина Грковић-Мејџор, *Језик Псалтира из штампарије Црнојевића*, Подгорица: ЦАНУ, 1993.
15. Грковић-Мејџор 2001: Јасмина Грковић-Мејџор, *Питања из старословенске синтаксе и лексике*, Лингвистичке свеске 1, Нови Сад: Филозофски факултет – Институт за јужнословенске језике, 2001.
16. Грковић-Мејџор 2007: Јасмина Грковић-Мејџор, *Списи из историјске лингвистике*, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2007.
17. Грковић-Мејџор 2011: Јасмина Грковић-Мејџор, „О формирању српске редакције старословенског језика“, *Ђурђеви ступови и Будимљанска епархија*: *зборник радова*. Беране – Београд: Епископија будимљанско-никшићка – Институт за историју уметности Филолошког факултета у Београду – Полимски музеј Беране – Институт за теолошка истраживања, 2011, 41–51.
18. Грковић-Мејџор 2012: Јасмина Грковић-Мејџор, „Средњовековно језичко наслеђе Босне и Херцеговине“, *Језик и писмо у Републици српској* (прир. С. Реметић), Бања Лука: АНУРС, 2012, 17–35.
19. Грковић-Мејџор 2013: Јасмина Грковић-Мејџор, *Историјска лингвистика*: *Когнитивно-типолошке студије*, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013.
20. Даничић 1858: Ђуро Даничић, *Србска синтакса*, Део 1, У Београду: У Државной штампаріи, 1858.
21. Даничић 1864: Ђуро Даничић, [предговор у:] *Никољско јеванђеље*, Београд: Државна штампарија, 1864, VII–XXVII.
22. Драгин 2007: Наташа Драгин, *Језик Теодосијевог Житија Светог Саве у препису монаха Марка из XIV века*, Нови Сад: Тиски цвет, 2007.
23. Драгин 2013: Наташа Драгин, *Споменици српскословенске писмености*: *језик и текстологија*, Нови Сад: Тиски цвет, 2013.
24. Драгојловић 1987: Драгољуб Драгојловић, *Крстјани и јеретичка црква босанска*, Београд: САНУ, 1987.

25. Драгојловић 1997: Драгољуб Драгојловић, *Историја српске књижевности у средњовековној босанској држави*, Нови Сад: Светови, 1997.
26. Ђорђић 1960: Petar Đorđić, „Jezik srpskohrvatski, II. Književni jezik. A) Književni jezik na osnovi staroslavenskog jezika. a) U srpskoj književnosti do Dositeja“, *Enciklopedija Jugoslavije*, 4, Zagreb: Leksikografski zavod FNRJ, 1960, 511–514.
27. Ђорђић 1975: Петар Ђорђић, *Старословенски језик*, Нови Сад: Матица српска, 1975.
28. Ђорђић 1990: Петар Ђорђић, *Историја српске ћирилице*: *палеографско-филолошки прилози*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1990 [1971].
29. Ивић 1994: Павле Ивић, *Српскохрватски дијалекти*: *Њихова структура и развој*, књ. 1, *Општа разматрања и штокавско наречје*, Целокупна дела Павла Ивића, т. 3, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1994.
30. Ивић 1998а: Павле Ивић, *Преглед историје српског језика* (прир. Александар Младеновић), Целокупна дела Павла Ивића, т. 8, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1998.
31. Ивић 2001: Павле Ивић, *Дијалектологија српскохрватског језика*: *увод и штокавско наречје*, Целокупна дела Павла Ивића, т. 2, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2001 [1956].
32. Ивић 2008: Павле Ивић, *Студије из српске средњовековне писмености* (прир. Јасмина Грковић-Мејџор), Целокупна дела Павла Ивића, т. 6, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2008.
33. Јерковић 1965: Вера Јерковић, „Одлике српске рецензије у житију Симеона Немање од Стевана Првовенчаног“, *Прилози проучавању језика*, 1, Нови Сад: Филозофски факултет – Институт за јужнословенске језике, 1965, 1–30.
34. Јерковић 1975: Вера Јерковић, *Палеографска и језичка испитивања о Чајничком јеванђељу*, Нови Сад: Матица српска, 1975.
35. Јерковић 1979: Вера Јерковић, „Напомене о проучавању ортографије и језика српских редакцијских споменика“, *Археографски прилози* 1, 1979, 31–38.
36. Јерковић 1980: Вера Јерковић, „Средњовековне ортографске школе код Срба“, *Југословенски семинар за стране слависте* 31, 1980, 19–28.
37. Јерковић 1984: Вера Јерковић, „Српскословенска норма у гласовном и морфолошком систему“, *Jugoslovenski seminar za strane slaviste* 33–34, Zadar, 1984, 55–66.
38. Јовановић 1981: Гордана Јовановић, „О норми у јеванђељским текстовима српске редакције (до краја XIV века)“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* X/1 (1980), Београд, 1981, 19–24.
39. Јовановић 1983: Гордана Јовановић, „Питање синонима у српској редакцији канонских текстова“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* XII/1 (1982), Београд, 1983, 137–143.
40. Јовановић 1985: Гордана Јовановић, „Да ли је јеванђељска лексика редакцијски обележена?“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* XIV/1 (1984), Београд, 1985, 59–65.
41. Јовановић 1987: Гордана Јовановић, „Јеванђељска лексика у јужнословенској ћирилској традицији“, *Јужнословенски филолог*, XXXIV, 1987, 5–83.
42. Јовановић 1992: Гордана Јовановић, „О односу јеванђељске лексике у руској и српској редакцији“, *Анали Филолошког факултета* 19, Београд, 1992, 265–269.
43. Јовановић 1996: Гордана Јовановић, „Језичка норма у српскословенској писмености“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* XXV/2 (1994), Београд, 1996, 21–24.

44. Јовановић 2004: Гордана Јовановић, „Јеванђељска лексика као интегративни чинилац у словенској ћирилској писмености“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* XXXII/2 (2002), Београд, 2004, 39–44.
45. Јурић-Капел 2002: Jagoda Jurić-Kappel, „Bosanske apokalipse u svome (južno)slavenskom kontekstu“, *Wiener slavistisches Jahrbuch* 48, 2002, 75–94.
46. Јурић-Капел 2008: Jagoda Jurić-Kappel, „O dijalekatskim temeljima srednjovjekovne bosanske (vjerske) pismenosti“, *Slovo* 56–57, Zagreb: Staroslavenski institut, 2008, 209–218.
47. Јурић-Капел 2013: Jagoda Jurić-Kappel, Bosnien im Spiegel älterer Schriften: Philologisch-linguistische Studien (Bosna u ogledalu starije pismenosti: Filološko-lingvističke studije), Wien: Edition Liaunigg, 2013.
48. Кардаш 2011: Mehmed Kardaš: „Stilska funkcija arhaizama u srednjovjekovnoj bosansko-humskoj pismenosti“, *Bosanski jezik*, br. 8, Tuzla, 2011, 137–152
49. Куљбакин 1925: Степан М. Куљбакин, *Палеографска и језичка испитивања о Мирослављевом јеванђељу*, Сремски Карловци: СКА, 1925.
50. Куна 1973: Herta Kuna, „Bosanski rukopisni kodeksi u svjetlu južnoslavenskih redakcija staroslavenskog jezika“, *Radovi sa simpozija Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura*, Zenica: Muzej grada Zenice, 1973, 89–102.
51. Куна 1977: Herta Kuna, „Neke grafijske osobine bosanskih srednjovjekovnih kodeksa u odnosu prema staroslavenskoj glagoljskoj grafijskoj tradiciji“, *Slovansko jazikoznanije. Nahtigalov zbornik*, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1977, 153–166.
52. Куна 1981: Herta Kuna, „Izdavanje bosanskohercegovačkih srednjovjekovnih kodeksa“, *Међународни научни скуп Текстологија средњовековних јужнословенских књижевности*, 14–16. новембра 1977, САНУ, Научни скупови, књ. X, Одељење језика и књижевности, књ. 2, Београд, 1981, 149–160.
53. Куна 1982: Херта Куна, „Босанска средњовековна књижевност и њен језик према српскословенској и хрватској глагољској књижевности“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* VIII/1, Београд: Међународни славистички центар, 1982, 73–82.
54. Куна 1986: Herta Kuna, „O jeziku i pismu Hvalovog zbornika“, *Zbornik Hvala krstjanina*, Sarajevo: Svjetlost, 1986.
55. Куна 2008: Herta Kuna, *Srednjovjekovna bosanska književnost*, Sarajevo: Međunarodni forum Bosna, 2008.
56. Максимовић 1958: Јованка Максимовић, „Илустрације Млетачког зборника и проблем минијатура у средњовековној Босни“, *Историјски гласник* 1–2, Београд: Друштво историчара СР Србије, 1958, 117–130.
57. Микл: Franz Miklosich, *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*: *Emendatum auctum*, Vindobonae: Guilelmus Braumueller, 1862–1865.
58. Милановић 2010: Александар Милановић, *Кратка историја српског књижевног језика*, Београд: Завод за уџбенике, 2010.
59. Младеновић 1971: Александар Младеновић, „Елементи историје српскохрватског језика“, *Opšta enciklopedija Larousse*, 1, Beograd: „Vuk Karadžić“, 1971, 419–426.
60. Младеновић 1977: Александар Младеновић, „Напомене о српскословенском језику“, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* XX/2, Нови Сад: Матица српска, 1977, 1–20.
61. Младеновић 1989: Александар Младеновић, „Међусобни однос српског и српскословенског језика и неке напомене о старој ћириличког графији“, *Археографски прилози* 10/11, 1988/89, 19–30.

62. Младеновић 1995: Александар Младеновић, „О неким питањима стварања српске редакције старословенског језика“, *Археографски прилози* 17, 1995, 7–18.
63. Младеновић 1998: Александар Младеновић, „Археографска истраживања старих српских рукописних књига“, *Славистика* 2, 1998, 225–230.
64. Младеновић 2008: Александар Младеновић, *Историја српског језика*. *Одабрани радови*, Београд: Чигоја штампа, 2008.
65. Младеновић 2011: Александар Младеновић, „Прилог познавању употребе неких грчких надсловних (акценатских) знакова у старим српским споменицима“, *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски”*, 96, 2011, 167–172.
66. Мошин 2000: Владимир Мошин, *Словенска палеографија*, Скопје: Менора, 2000.
67. Назор 2005: Anica Nazor, „Rukopisi Crkve bosanske“, *Fenomen ‚krstjani’ u srednjovjekovnoj Bosni i Humu* (ur. Franjo Šanjek), Sarajevo–Zagreb: Institut za istoriju u Sarajevu – Hrvatski institut za povijest, 2005, 539–562.
68. Накаш 2011: Lejla Nakaš, *Konkordancijski rječnik ćirilskih povelja srednjovjekovne Bosne*, Posebna izdanja, knj. X, Rječnici, sv. 1, Sarajevo: Društvo za proučavanje srednjovekovne bosanske historije, 2011.
69. Накаш 2020: Lejla Nakaš, *Srednjovjekovni spomenik bosanske pismenosti. Mletački zbornik*: *ćirilična i latinična transkripcija*, Sarajevo: Mladinska knjiga, 2020.
70. Накаш 2020: Lejla Nakaš, „Isticanje starozavjetnih elemenata u novozavjetnom tekstu u srednjovjekovnoj bosanskoj pismenosti“, *Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja*, Sarajevo: ANUBiH, 2020, 121–139.
71. Никитовић 2009: Зорица Никитовић, „Црквенословенске сложенице као интегративни чинилац јеванђељске мисли“, *Зборник радова са научног скупа Научна и духовна утемељеност друштвених реформи*, Бања Лука, 2009, 63-72.
72. Никитовић 2014: Зорица Никитовић, „О глаголу *глаголати* у Маријином јеванђељу“, *Свети Ћирило и Методије и словенско писано наслеђе* (*863–2013*) (серија Старословенско и српско наслеђе 1), Београд: Институт за српски језик САНУ, 2014, 141–152.
73. Никитовић 2019: Зорица Никитовић, „Семантичко-деривациона група *законь* у *Законоправилу Светог Саве* и српској језичкој традицији“, *Наслеђе и стварање. Свети Ћирило. Свети Сава*: *869−1219–2019* (ур. Ј. Радић, В. Савић), Београд: Институт за српски језик САНУ, 2019, 439−465.
74. Никитовић 2021а: *Српски језик у историјској Херцеговини и Босни*: *Преглед споменика*, Бања Лука: Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, 2021.
75. Никитовић 2021б: Зорица Никитовић, „Осврт на писану ријеч са простора Босне и Херцеговине: (XII–XVIII в.)“, *Историјска лексикографија српског језика*, Нови Сад: Српска академија наука и уметности, Огранак : Матица српска, 2021, 129–163.
76. Никитовић 2022: Зорица Никитовић, „*крьстиіани* и/ли *христиіани* (на темељу изворне језичке грађе и с обзиром на устаљена семантичка кривотворења)“, *Осам вијекова Митрополије дабробосанске*: *Зборник радова са научног скупа*, Пале – Фоча: Филозофски факултет Универзитета Источно Сарајево – Богословски факултет „Свети Василије Острошки“, 2022, 47–78.
77. Петровић 1995: Миодраг Петровић, „Помен богомила – бабуна у Законоправилу Светога Саве и ‚црква босанска’“, *Босна и Херцеговина од средњег века до новијег*

времена, Београд – Нови Сад: Историјски институт САНУ – Православна реч, 1995, 263–283.
78. Пешикан М. 1985: Митар Пешикан, „О ортографским видовима српске редакције“, *Научни састанак слависта у Вукове дане* XIV/1, 1985, 45–52.
79. Пелуси 1991: Simonetta Pelusi, [предговор у:] *Novum Testamentum Bosniacum Marcianum*: *Cod. Or 227 (=168)*, Padova: Editoriale Programma, 1991, 7–98.
80. Пецо 1975: Асим Пецо, *Икавскошћакавски говори Западне Босне*, књ. 1, *Увод и фонетика*, Босанскохерцеговачки дијалектолошки зборник, Сарајево: Институт за језик и књижевност, 1975.
81. Рамић-Кунић 2018: Erma Ramić-Kunić, „Mjesto Mletačkog evanđelja među drugim rukopisima bosanske srednjovjekovne pismenosti“, *Zbornik radova sa Međunarodnog naučno-stručnog skupa „Obrazovanje, jezik, kultura: tendencije i izazovi”*, Zenica: Filozofski fakultet, 2018, 356–368.
82. Рамић-Кунић 2020: Erma Ramić-Kunić, „Leksika Evanđelja iz Mletačkoga zbornika. Tekstualni odnos prema drugim bosanskim evanđeljima“, *Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja*, Sarajevo: ANUBiH, 2020, 141–154.
83. Реметић 2003: Слободан Реметић, „Дијалекатска основа земље Павловића“, *Земља Павловића*: *средњи вијек и период турске владавине* (ред. Милан Васић), Бања Лука – Српско Сарајево: АНУРС, 2003, 513–528.
84. РЈАЗУ: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1880–1976.
85. РКСС: Ђуро Даничић, *Рјечник из књижевних старина српских*, I–III, Београд: Државна штампарија, 1863–1864.
86. РЦЈХР: *Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije*, Zagreb: Staroslavenski institut, 2000–2021.
87. Родић–Јовановић 1986: Никола Родић, Гордана Јовановић, *Мирослављево јеванђеље. Критичко издање*, Београд: САНУ – Институт за српскохрватски језик, 1986.
88. Савић 2007: Виктор Савић, *Српскословенски речник Јеванђеља*: *огледна свеска*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2007.
89. Савић 2018: Виктор Савић, „Рукопис Патријаршијске библиотеке број 313 и рукописи из истога круга“, *Српско писано насљеђе и историја средњовјековне Босне и Хума*, Бања Лука – Источно Сарајево: Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци – Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци – Филозофски факултет Универзитета Источно Сарајево, 93–132.
90. Савић $2019_а$: Виктор Савић, *Српска књижевна реч у својим првим столећима*, Подгорица: Матица српска, Друштво чланова у Црној Гори – Ниш: Међународни центар за православне студије, 2019.
91. Савић $2019_б$: Виктор Савић, „О потреби издавања српскословенских споменика из средњовјековних Босне и Хума“, *Српски језик и српско писмо данас*, Бања Лука: АНУРС, 2019, 237–260.
92. Савић $2019_в$: Виктор Савић, „Српскословенски споменици из Босне и Хума. Рукописи и фрагменти (XIII–XV век)“, *Анали Огранка САНУ у Новом Саду*, 14 (за 2018), Нови Сад, 2019, 48–63.
93. Савић 2021: Виктор Савић, „Грецизми Дивошева јеванђеља“, *Српско писано насљеђе и историја средњовјековне Босне, Хума и Травуније*, Бања Лука – Источно Сарајево:

Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци – Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци – Филозофски факултет Универзитета Источно Сарајево, 2021, 225–287.
94. Савич 2014: Виктор Савич, „Западносербский вставной лист в Мокропольском тетраевангелии“, *Славянский альманах*, 2013, Москва: Индрик, 2014, 439–453.
95. Савич 2020: Виктор Савич, „Один лист Вуканова евангелия (1196–1202): предтеча «боснийских» (западносербских) рукописей XIII–XV века“, *Славянское и балканское языкознание. Палеославистика – 3*, вып. 20, Москва: Институт славяноведения РАН, 2020, 199–227.
96. СДЯ: *Словарь древнерусского языка*: (*XI–XIV вв.*), I–XI, Москва: Институт русского языка им. В. В. Виноградова РАН, 1988–2016.
97. СИ: *Споредбен индекс*: *Кон речниците обработувани во рамките на комисијата за црковнословенски речници при МКС*, I–II (ред. Зденка Рибарова), Скопје: МАНУ, 2015–2018.
98. СЈС: *Slovník jazyka staroslověnského*, Praha: Československá akademie věd – Slovanský ústav, 1958–1997.
99. СРЯ: *Словарь русского языка XI–XVII вв.*, I–XXX, Москва: Наука, 1975–2015.
100. СС: *Старославянский словарь*: (*по рукописям X–XI веков*) (под ред. Р. М. Цейтлин, Р. Вечерки и Э. Благовой), Москва: Русский язык, 1994.
101. Стојановић 2017: Јелица Стојановић, *Пут српског језика и писма*, Београд: Српска књижевна задруга, 2017.
102. Трифуновић 1990: Ђорђе Трифуновић, *Азбучник српских средњовековних појмова*, Београд: НОЛИТ.
103. Трифуновић 2001: Ђорђе Трифуновић, *Ка почецима српске писмености*, Београд, 2001.
104. Трифуновић 2003: Ђорђе Трифуновић, *Стара српска књижевност*: *основи*, Београд: Чигоја штампа, 2003.
105. Ћирковић 1964: Сима Ћирковић, *Историја средњовековне босанске државе*, Београд: Српска књижевна задруга, 1964.
106. Ћорић 2011: Божо Ћорић, *Повеља бана Кулина*: *Графемика, фонемика, морфемика*, Београд: Чигоја штампа, 2011.
107. Ћоровић 1940: Владимир Ћоровић, *Хисторија Босне*, књ. 1, Београд: Српска краљевска академија, 1940.
108. Хам 1960: Josip Hamm, „Apokalipsa bosanskih krstjana“, *Slovo* 9-10, Zagreb: Staroslavenski institut, 1960, 43–104.
109. Цейтлин 1986: Раля Михайловна Цейтлин, *Лексика древнеболгарских рукописей X-XI вв.*, София: Болгарская академия наук, 1986.
110. Ческини 2019: Алесандро Ческини, *Речник Маријиног четворојеванђеља*, Ниш – Београд: Међународни центар за православне студије – Институт за српски језик САНУ, 2019.
111. Чигоја 2006: Бранкица Чигоја, *Траговима српске језичке прошлости*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2006.
112. Шидак 1957: Jaroslav Šidak, „Marginalija uz jedan rukopis ‚Crkve bosanske’ u mletačkoj Marciani“, *Slovo*, 6–8, Zagreb: Staroslavenski institut, 1957, 134–153.
113. Шидак 1975: Jaroslav Šidak, *Studije o ‚Crkvi bosanskoj’ i bogumilstvu*, Zagreb: Liber, 1975.
114. ЭССЯ: *Этимологический словарь славянских языков*. Праславянский лексический фонд, 1–. Под редакцией О. Н. Трубачева (и др.). Москва: Институт русского языка АНСССР / РАН, 1974–.

V ЗАКЉУЧАК О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

Увидом у биографију и библиографију Комисија констатује да кандидат **мср Драгана Дукић** испуњава све услове за израду докторске дисертације.

Комисија констатује да **др Виктор Савић** испуњава услове предвиђене Стандардима за акредитацију студијских програма докторских академских студија и сагласан је да за предложену тему буде ментор.

На основу свега наведеног о предмету, хипотезама, постављеним циљевима, методу рада и очекиваним резултатима, Комисија констатује да је предложена тема **„Језичке особине Млетачког зборника као споменика српске редакције старословенског језика“** својом сложеношћу, актуелношћу и значајем за научну област којој припада подобна за израду докторске дисертације.

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе одлуку о прихватању позитивног Извештаја о оцени научне заснованости теме „**Језичке особине Млетачког зборника као споменика српске редакције старословенског језика**“, коју је предложио кандидат мср Драгана Дукић, да за ментора именује др Виктора Савића и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____

Проф. др Александар Милановић

председник Комисије

2. _____

Проф. др Зорица Никитовић

члан Комисије

3. _____

Проф. др Вања Станишић

члан Комисије